

Projekt

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2020

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok opracowany został zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) i jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowe Miasto Lubawskie na lata 2016-2020 oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020.

Podstawą prawną Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi która w art. 4¹ określa obowiązki gminy w zakresie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwany dalej „Programem” jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz realizuje kierunki działań określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nowe Miasto Lubawskie w 3 celu operacyjnym „Wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej w ramach 2 celu strategicznego „Wspieranie rodzin, dbałość o właściwy rozwój dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia”.

II. Diagnoza Problemu

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim, a w Europie na drugim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Ponad 60 różnego typu chorób jest związane z jego spożywaniem, a **1 na 20 zgonów na świecie jest spowodowany przez alkohol. Tylko w 2016 roku życie w ten sposób straciło ponad 3 mln osób. Polska jest w czołówce europejskich krajów z najwyższym spożyciem alkoholu na osobę. Co roku pijemy też coraz więcej.** Szacuje się, że w Polsce jest od 600 tys. do 800 tys. osób uzależnionych od alkoholu. Liczbę pijących nadmiernie i szkodliwie określa się na około trzy miliony. Według danych statystycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) niegdyś pod względem przyjmowanego czystego alkoholu na jednego mieszkańca w ciągu roku mieściliśmy się w granicach 6,5 – 7 litrów, jednak od roku 2009 spożycie alkoholu w Polsce rośnie i obecnie wynik ten zbliża się do 9,5 litra. Jako główne powody wysokiej popularności alkoholu w naszym kraju

PARPA wskazuje przed wszystkim dużą obecność reklam tej używki, gdyż rocznie emituje się w Polsce około 2,5 tys. godzin reklam piwa (najwyższy wynik w Europie), co w konsekwencji prowadzi do osławiania przyszłych pokoleń z obecnością alkoholu w życiu codziennym. Drugim poważnym problemem jest także ogromna dostępność używki, gdyż na jeden punkt jej sprzedaży w Polsce przypada około 270 osób (wiodący wynik w zestawieniu z innymi państwami), a także niewygórowana cena napojów alkoholowych w naszym kraju.

Problemy związane z alkoholem wśród różnych problemów społecznych i zdrowotnych zajmują szczególne miejsce i są uznawane za jedne z trudniejszych do rozwiązania. Ich różnorodność, rozmiar oraz koszty społeczne i ekonomiczne wpływające nie tylko na osoby indywidualne, ale także na budżet państwa i samorządy gminne. W związku z wielkością tego zjawiska problemy związane z alkoholem są przedmiotem działań zarówno administracji rządowej, jak także samorządów lokalnych wspieranych przez organizacje pozarządowe.

To właśnie Gmina dysponując wiedzą o problemach swojej społeczności oraz o dostępnych zasobach może podejmować środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności poprzez konkretne działania profilaktyczne.

Rynek napojów alkoholowych w gminie

W związku ze zmianą przepisów od 2018 roku to Rady Gminy ustalają w uchwale maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie danej gminy dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w zakresie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży.

Aktualnie na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie została ustalona maksymalna liczba zezwoleń w ilości: 105 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (w tym: 35 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa; 35 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa; 35 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu) oraz 33 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (w tym: 11 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa; 11 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa; 11 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu). Charakterystyka rynku w Gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie

Rynek napojów alkoholowych		Lata		
		2017	2018	30.09.2019
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		24	23	24
w tym:	sklepy	19	19	20
	lokale gastronomiczne	5	4	4
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		14	14	14
w tym:	sklepy	11	11	11
	lokale gastronomiczne	3	3	3
Liczba jednorazowych wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla przedsiębiorców		5	3	4
Liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		56	55	57
w tym:	sklepy	46	46	48
	lokale gastronomiczne	10	9	9
Liczba wydanych w danym roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne),		9	19	8
w tym:	sklepy	6	15	8
	lokale gastronomiczne	3	4	0

Liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia i wygaśnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	8	6	2
w tym:			
w sprawie cofnięcia zezwolenia	0	0	0
w sprawie wygaśnięcia zezwolenia (likwidacja punktu)	8	6	2
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,	3	3	0

Źródło danych: Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Według stanu na dzień 30.09.2019 r. Gminę Nowe Miasto Lubawskie zamieszkuje 8382 mieszkańców, w tym 6474 osób pełnoletnich z czego wynika, że na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży poza miejscem sprzedaży (sklep) przypada ogółem 419 mieszkańców tj. 5% w tym 324 osoby pełnoletnie tj. 5%, zaś na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych podawanych w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny) przypada 2.095,5 ogółem mieszkańców tj. 25%, w tym 1.618,5 osób pełnoletnich tj. 25%.

Główne naruszenia w handlu alkoholem to przede wszystkim: sprzedawanie alkoholu osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym, sprzedawanie alkoholu bez wymaganych zezwoleń albo wbrew warunkom określonym w ustawie, nielegalne reklamowanie alkoholu, zakłócanie porządku publicznego w miejscu sprzedaży lub okolicy w związku z nabywaniem alkoholu, jego przemyt lub nielegalna produkcja.

Z analizy danych na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie w ostatnich latach nie odnotowano naruszeń prawa przez osoby sprzedające napoje alkoholowe. Pomimo tego corocznie prowadzone są działania informacyjno-edukacyjne skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych w czasie przeprowadzanych kontroli placówek handlowych.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie (GKRPA) powołana została uchwałą Rady Gminy, a jej głównymi zadaniami jest inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, integracją społeczną oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Dane szczegółowe na temat działalności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Działalność GKRPA w Mszanowie

Działalność GKRPA w Mszanowie		Lata		
		2017	2018	30.09.2019
Liczba wniosków otrzymanych przez GKRPA w sprawie podjęcia działań w stosunku do osób spożywających alkohol,		57	53	41
w tym:	z Komendy Powiatowej Policji w NML	8	12	11
	z Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy	37	27	23
	inne np. członków rodziny, OPS	12	14	7
Liczba spraw omawianych przez członków GKRPA		55	48	38
Liczba posiedzeń GKRPA w Mszanowie		9	12	9
Liczba przeprowadzonych rozmów przez członków GKRPA dotyczących uzależniania od alkoholu,		28	25	14
w tym:	z osobami uzależnionymi od alkoholu	20	18	8
	z członkami rodziny osób uzależnionych od alkoholu	8	7	6
Liczba przeprowadzonych rozmów przez członków GKRPA w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty		16	13	9
W tym:	z osobami stosującymi przemoc domową	10	9	4
	z osobami dotkniętymi przemocą domową	6	4	5
Liczba podjętych przez GKRPA działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu		19	15	13
w tym:	zobowiązanie do leczenia w placówkach leczenia uzależnienia	12	10	8
	wystąpienie z wnioskiem do biegłych w celu sporządzania opinii psychologiczno- psychiatrycznej	7	5	5
	sporządzenie opinii biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu	3	3	0
	złożenie wniosku do sądu w celu zobowiązania do leczenia odwykowego	6	5	3
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy przez członków komisji		37	27	23
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych		3	3	0
Liczba zaopiniowanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych		9	19	8

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie

Z analizy powyższych danych zaobserwować możemy tendencję spadkową w zakresie liczby wniosków kierowanych przez różne instytucje do GKRPA w Mszanowie, chociaż nadal najwięcej wniosków jest kierowanych z Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mszanowie, co wynika z faktu, że w większości prowadzonych procedur Niebieskiej Karty sprawcy przemocy to osoby stosujące przemoc będące pod wpływem alkoholu.

Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna

W rodzinach z problemem alkoholowym akty przemocy występują dwukrotnie częściej niż w innych rodzinach, a ofiarami przemocy są częściej partnerzy oraz dzieci. Dane z raportu Instytutu Zdrowia i Trzeźwości Polskiego Towarzystwa Psychologicznego ukazują, że 80% badanych żon alkoholików doświadcza różnego rodzaju przemocy. W większości odnotowanych przez Policję interwencji w związku z przemocą domową sprawcy znajdują się pod wpływem alkoholu. Ochrona rodziny przed przemocą jest zadaniem nałożonym na samorządy gminne przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną zarówno w stosunku do osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie świadczy wiele instytucji.

Raz w miesiącu w Punkcie Konsultacyjnym w Mszanowie dyżur pełni terapeuta ds. uzależnień udzielając poradnictwa dla osób uzależnionych od alkoholu, w tym sprawców przemocy, osób współuzależnionych oraz dorosłych dzieci alkoholików. Liczbę osób objętych poradnictwem przedstawia poniższa tabela

Tabela 3. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w Mszanowie

Działalność Punktu Konsultacyjnego w Mszanowie		Lata		
		2017	2018	30.09.2019
Liczba osób objętych poradnictwem:		11	10	6
w tym:	osób z problemem alkoholowym	3	4	4
	dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym	5	2	1
	osób doznających przemocy w rodzinie	5	6	2
	osób stosujących przemoc w rodzinie	3	1	2

Źródło danych: Punkt konsultacyjny w Mszanowie

Również w ramach poradnictwa udzielanego w punkcie w poszczególnych latach obserwuje się zmniejszenie liczby korzystających, jednak nadal największą grupą osób zgłaszających się po pomoc do terapeuty są osoby doznające przemocy domowej.

Osoby mające problem z nadużywaniem alkoholu z terenu Gminy mają możliwość podjęcia leczenia odwykowego w placówce lecznictwa niestacjonarnego jaką jest Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Nowym Mieście Lubawskim, która w tym zakresie ściśle współpracuje z GKRPA w Mszanowie. W poradni prowadzone są także działania terapeutyczne dla osób współuzależnionych.

W związku z faktem, że osoby nadużywające alkohol to osoby stosujące przemoc domową w ramach działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mszanowie podejmowanych jest szereg działań zarówno w stosunku do osób stosujących przemoc domową jak i ofiar przemocy oraz całych rodzin w ramach prowadzonych procedur Niebieskiej Karty.

Tabela 4. Liczba procedur Niebieskiej Karty w ramach działań GZI w Mszanowie

Działalność GZI w Mszanowie	Lata		
	2017	2018	30.09.2019
Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty	52	39	32
Liczba prowadzonych procedur w których sprawca stosował przemoc będąc pod wpływem alkoholu	37	27	25

Źródło danych: Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Mszanowie

Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na przestrzeni lat także uległa spadkowi, ale nadal w większości procedur do aktów przemocy dochodzi ze strony osób będących pod wpływem alkoholu. Jednym z działań Zespołu jest kierowanie wniosków do GKRPA w celu

podejmowania działań mających na celu zobowiązanie sprawców przemocy do leczenia odwykowego. Osoby uzależnione i współuzależnione od alkoholu w których rodzinach występuje zjawisko przemocy domowej są kierowane do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim, gdzie mogą skorzystać z pomocy psychologicznej i prawnej, a osoby stosujące przemoc mają możliwość udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Z poradnictwa prawnego mieszkańcy Gminy mogą skorzystać dwa razy w tygodniu w ramach działania Mobilnego Punktu Prawnego działającego przy Gminnym Centrum Kultury w Mszanowie prowadzonego przez Starostwo Nowomiejskie i organizację pozarządową-Zaborskie Towarzystwo Naukowe. Od 2019 roku osoby doznające przemocy domowej mogą skorzystać ze wsparcia psychologiczno-prawnego oraz finansowego w ramach w Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem w Nowym Mieście Lubawskim.

Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

Znaczną grupę ryzyka w zakresie używania alkoholu stanowią ludzie młodzi. W celu zdiagnozowania tego problemu w latach 2017-2019 przeprowadzono badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich gimnazjum w Jamielniku i Bratianie wg projektu podjętego z inicjatywy Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicie Trafficking In Drugs działającej przy Radzie Europy. Ogółem zbadanych zostało 158 uczniów w tym 88 dziewcząt i 70 chłopców w 2017 roku, 93 uczniów, w tym 52 dziewcząt i 41 chłopców w 2018 roku, 40 uczniów, w tym 24 dziewcząt i 16 chłopców w 2019 roku. Rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Skala sięgania przez uczniów po napoje alkoholowe oraz miejsca ich spożywania

Lp.		2017		2018		2019	
		liczba	%	Liczba	%	liczba	%
1	Ile razy zdarzyło się ci pić jakiś napój alkoholowy						
	Nie piłem	37	23,4%	44	47,3%	27	67,5%
	1-2 razy	25	15,8%	17	18,3%	5	12,5%
	3-5 razy	16	10,1%	11	11,8%	4	10,0%
	6-9 razy	23	14,6%	7	7,5%	0	0%
	10-19 razy	15	9,5%	7	7,5%	3	7,5%
	20-39 razy	9	5,7%	1	1,1%	0	0%
	40 lub więcej	11	6,9%	6	6,5%	0	0%
	Brak odpowiedzi	22	14%	0	0%	1	2,5%
2.	Sytuacja w której młodzież piła alkohol						
	u siebie w domu	40	25,3%	29	31,2%	9	22,5%
	w domu u kogoś	41	25,9%	25	26,9%	5	12,5%
	na ulicy, parku, plaży, itp.	18	11,4%	13	14,0%	0	0%
	w barze lub w pubie	3	1,9%	1	1,1%	0	0%
	w dyskoteci	10	6,3%	1	1,1%	0	0%
	w restauracji	1	0,6%	2	2,1%	0	0%
	w innym miejscu (jakim?)	6	3,8%	1	1,1%	0	0%
	Brak odpowiedzi	39	24,8%	21	22,5%	26	65%

Źródło danych: badania własne na terenie szkół

Wśród badanej młodzieży zaobserwować można zmniejszenie się liczba osób pijących alkohol, gdyż w 2017 roku tylko 23,4% badanych podawało że nigdy nie piło alkoholu, zaś w 2018 takich osób było już 47,3%, natomiast w 2019 roku jest ich 67,5%. Osoby pijące alkohol w różnej częstotliwości jego zażywania to w 2017 roku aż 62,6%, zaś 63,4% w 2018 roku, natomiast 30% w 2019 roku.

Najczęstszymi miejscami spożywania alkoholu przez młodzież był ich dom (2017r. dla 25,3% , 2018r. - 31,2%, 2019r. - 22,5%), dom innych osób (2017 r. - 25,9%, 2018 r. - 26,9%, 2019r. – 12,5%) oraz ulica, park, plaża (2017r.-11,4%, 2018 r. -14%). Zmniejszyła się natomiast liczba osób spożywających alkohol w dyskoteci (2017r.- 6,3% , 2018 r. już tylko 1,1%, a w 2019r.- 0% badanych) oraz w barze lub w pubie (2017r.- 1,9%, w 2018 r.- 1,1% , a w 2019 r. – 0% badanych), a zwiększyła się w restauracji (2017r. było 0,6%, a w 2018r.- 2,2%). Młodzież w dużej mierze piła w innych miejscach (w 2017r.- 13,8% badanych, zaś w 2018r. tylko 1,1%). Dane te mogą świadczyć o zwiększeniu świadomości sprzedawców na temat sprzedaży alkoholu nieletnim oraz konsekwencjach prawnych wynikające z ich sprzedaży.

Wczesna inicjacja alkoholowa oznacza spożywanie alkoholu w wieku 13 lat lub wcześniej. To właśnie w tym wieku mózg jest najbardziej narażony na uszkodzenia z powodu spożywania używek. W tej grupie wiekowej obserwuje się problemem tzw. „upijania się”. Dlatego w ramach działań profilaktycznych prowadzonych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie na przestrzeni ostatnich lat corocznie w klasach 6 (uczniowie w wieku 12 lat) na terenie szkół realizowany jest rekomendowany przez PARPA program profilaktyczny „DEBATA”. Wiodącymi strategiami profilaktycznymi tego programu jest praca nad przekształcaniem przekonań normatywnych, osobiste postanowienia, ukazywanie konfliktu cenionych wartości a picie, a także wiedza o konsekwencjach sięgania po alkohol. W 2017 roku programem objęto 73 uczniów, w 2018 roku 76 uczniów na terenie sześciu szkół podstawowych z terenu gminy, zaś w 2019 tylko 14 uczniów na terenie jednej ze szkół. Z raportu kończącego program wynika, że w 2017 roku do picia wódki przyznało się 15% osób (8 dziewcząt i 3 chłopców), a do picia piwa przyznało się 39,7% (16 dziewcząt i 13 chłopców), zaś do upijania tylko 2,7% (2 dziewczynki). W 2018 roku do picia wódki przyznało się 18,4% badanych (7 dziewcząt i 7 chłopców), a do picia piwa 40,8% badanych (w tym 18 dziewcząt i 13 chłopców), zaś do upicia aż 19,7% badanych (6 dziewcząt i 9 chłopców). W 2019 roku do picia wódki przyznało się 28,6% badanych (4 dziewczęta), a do picia piwa 42,9% badanych (5 dziewcząt i 1 chłopiec), zaś do upicia aż 21,4% badanych (3 dziewczęta). Pomimo wzrostu liczby osób sięgających po alkohol zwłaszcza piwo większość badanej młodzieży chciałaby naśladować osoby niepijące. W 2017 roku 100% badanych uczniów była zdania, że abstynencja nie jest rzeczą dziwną, a 93,2% badanej młodzieży chciałaby spotykać osób będących abstynentami, a 72,6% chciałoby takie osoby naśladować. W 2018 roku już 85,5% badanych była zdania, że abstynencja nie jest rzeczą dziwną, a 89,5% badanej młodzieży chciałaby spotykać osoby będących abstynentami, a 64,5% chciałoby takie osoby naśladować. W 2019 roku 100% badanych uczniów była zdania, że abstynencja nie jest rzeczą dziwną, a 69,2% badanej młodzieży chciałaby spotykać osoby będących abstynentami i chcieliby takie osoby naśladować. Wśród badanych występuje także pozytywne i trzeźwe nastawienie dotyczące sprawy dla nastolatków aktualnej i ważnej, takiej jak np. pierwsza randka. Wśród badanych pierwszą randkę bez alkoholu wyobrażało sobie w 2017 roku - 69,9%, w 2018 roku - 73,7%, w 2019 roku aż 76,9%.

W związku z występowaniem zjawiska sięgania przez dzieci i młodzież po napoje alkoholowe na terenie Gminy zachodzi dalsza potrzeba prowadzenia działań profilaktycznych skierowanych także do najmłodszych mieszkańców.

Nietrzeźwość kierowców i użytkowników ruchu drogowego

Nadużywanie alkoholu powoduje także wiele szkód społecznych, do których zaliczamy obok zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczości, przemocy w rodzinie także wypadki drogowe. Szczegółowa analiza statystyczna wskazuje jednak, że ryzyko wypadku z udziałem kierowcy będącego pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających jest znacznie wyższe niż w przypadku trzeźwych uczestników ruchu drogowego. Jak wskazują dane Komendy Głównej Policji liczba wypadków z udziałem nietrzeźwych kierowców spadła z 4,5 tys. w 2010 roku do niespełna 3 tys. w roku 2016 (rys. 10.), tj. o 34%. W tym czasie liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych zmniejszyła się o 15%, a rannych – o 39%. Istotny wpływ na spadek tych wskaźników mają działania Policji. W wyniku prowadzonych kontroli Policja eliminowała w latach 2010–2013 ok. 140 tys. nietrzeźwych kierowców. W kolejnych latach liczba ta, zgodnie ze statystykami Komendy Głównej Policji, znacząco zmniejszyła się – od 74 tys. w 2014 roku do 60 tys. w 2016 roku.

W celu podejmowania działań w stosunku do osób nietrzeźwych GKRPA w Mszanowie ściśle współpracuje z KPP w NML w celu podejmowania stosownych działań wobec nietrzeźwych osób zatrzymanych do wytrzeźwienia oraz nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego. W związku z dużym problemem wypadków drogowych przez nietrzeźwych kierowców zachodzi potrzeba prowadzenia działań informacyjno- edukacyjnych skierowanych do całej społeczności lokalnej.

III. Definicja celów Programu

Celem głównym programu jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu w zakresie ograniczenia szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu przez mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie.

Cele szczegółowe to:

ØKreowanie lokalnych zasad polityki społecznej służących zmniejszaniu aktualnych i zapobieganiu nowym problemom alkoholowym.

ØZwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i osób dotkniętych przemocą.

ØDziałalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cele szczegółowe realizowane będą poprzez szereg różnych działań w ramach następujących zadań:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz ofiar przemocy;

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży;

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5. Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców;

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

IV. Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Nr.	Nazwa zadania	Sposób realizacji zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Okres realizacji
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz ofiar przemocy				
1.1.	Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego oraz umożliwienie uczestnictwa w procesie leczenia	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie podejmowania działań na podstawie wniosków instytucji lub członków rodzin oraz prowadzenia rozmów motywacyjno - informacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz członkami ich rodzin	liczba wniosków – 30 liczba rozmów – 15	GKRPA w Mszanowie	I-XII 2020
1.2.	Pokrycie kosztów sądowych w związku ze skierowaniem na leczenie odwykowe oraz kosztów powołania biegłego orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie sporządzenia przez biegłych opinii w przedmiocie uzależnienia, a następnie kierowania wniosków do Sądu Rejonowego w NML w celu orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie biegłych - 3 Liczba wniosków złożonych do Sądu Rejonowego w NML-3	GKRPA w Mszanowie Pełnomocnik	I-XII 2020
1.3.	Współpraca i wspieranie instytucji lecznictwa odwykowego w tym Poradni Terapii Uzależnień w Nowym Mieście Lubawskim	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie motywowania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego oraz osób współuzależnionymi do korzystania z wsparcia terapeutycznego Dofinansowanie zakupu materiałów do prowadzenia zajęć terapeutycznych w poradni	liczba osób, które zobowiązały się do leczenia – 8 liczba rozmów motywacyjnych- 10 liczba zakupionych materiałów- 8	GKRPA w Mszanowie Pełnomocnik	I-XII 2020
1.4.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej w Mszanowie	W ramach Punktu Konsultacyjnego w Mszanowie czynnego raz w miesiącu w godzinach popołudniowych w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s w prowadzenie poradnictwa dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, dorosłych dzieci alkoholików oraz ofiar przemocy domowej	liczba osób objętych poradnictwem - 6 liczba udzielonych porad - 10 liczba godzin poradnictwa - 24	GKRPA w Mszanowie Pełnomocnik OPS Gminy NML	I-XII 2020
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie				
2.1.	Prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z rodzin zagrożonych występowaniem uzależnienia od alkoholu i przemocy domowej	Prowadzenie na terenie szkół zajęć opiekuńczo – wychowawcze dla dzieci z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem alkoholizmu i przemocą domową w 9 grupach (zróżnicowanych wiekowo) po 4 godziny miesięcznie. Koszt zatrudnienia osób prowadzących zajęcia, zakupu materiałów papierniczych do prowadzenia zajęć oraz artykułów spożywczych w ramach	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia- 130 Liczba programów - 9	Pełnomocnik OPS szkoły	I-VI 2020 IX-XII 2020

		dożywiania podczas zajęć			
2.2.	Upowszechnianie informacji o istniejących formach pomocy na terenie gminy, powiatu, województwa, kraju.	Informowanie o instytucjach zapewniających pomoc dla osób dotkniętych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i przemocą domową (ulotki, wykaz placówek na stronie internetowej OPS itp.) oraz udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych	liczba instytucji- 4 liczba informacji- 4	Pełnomocnik szkoły Punkt Konsultacyjny	I-XII 2020
2.3.	Rozwijanie form wsparcia dla rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem uzależnienia od alkoholu i przemocy domowej	Rozwój pomocy terapeutycznej, prawnej i socjalnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i przemocą domową oraz członków ich rodzin poprzez rozszerzenia działań Punktu Konsultacyjnego w ramach kampanii Białej Wstążki (finansowanie pracy terapeuty i innych specjalistów w ramach dyżuru Drzwi Otwartych)	liczba osób - 2 liczba działań- 1	Pełnomocnik OPS Punkt Konsultacyjny	I-XII 2020
2.4.	Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie oraz powiatu	Wymiana informacji o kierunkach działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu oraz przemocy oraz wypracowania wspólnych działań w celu ograniczenia tych zjawiska na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie	Liczba instytucji- 12	GKRPA w Mszanowie Pełnomocnik	I-XII 2020
2.5.	Prowadzenie działalności edukacyjno -informacyjnej skierowanej do rodzin i społeczności lokalnej	Współorganizowanie imprez integracyjno - kulturowych oraz rekreacyjno - sportowych promujących idee trzeźwości oraz zdrowego stylu życia (akcje społeczne, festyny, imprezy okolicznościowe) wraz z dofinansowaniem zakupu np.: nagród, artykułów spożywczych, materiałów informacyjno- edukacyjnych, itp.	liczba imprez-18 liczba uczestników- 2000	Pełnomocnik OPS szkoły rady sołeckie	I-XII 2020
2.6.	Organizacja szkoleń dla osób pracujących z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i osobami dotkniętymi przemocą.	Organizacja i finansowanie szkoleń/warsztatów dla osób pracujących z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz dotkniętymi przemocą domową (nauczyciele, policja, pracownicy socjalni, kuratorzy, itp.)	ilość osób przeszkolonych- 3 ilość szkoleń -2	Pełnomocnik OPS szkoły	I-XII 2020
2.7.	Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w formie dofinansowania pobytu w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej z hostelami	Nawiązanie współpracy z Ośrodkami Interwencji Kryzysowej z hostelami w celu objęcia pomocą członków rodzin osób uzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową w sytuacjach kryzysowych	liczba osób objętych wsparciem- 1 liczba instytucji- 1	Pełnomocnik OPS	I-XII 2020
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży				
3.1.	Realizacja na terenie szkół programów profilaktycznych, zajęć profilaktycznych oraz edukacyjnych	Prowadzenie działań profilaktycznych na temat uzależnień na terenie szkół podstawowych w formie programów profilaktycznych (programy, pogadanki, prelekcje,	liczba programów- 6 liczba uczestników- 200	Pełnomocnik szkoły	I-XII 2020

		warsztaty, spektakle i koncerty profilaktyczne) skierowanych do dzieci i młodzieży oraz zakup materiałów profilaktycznych			
3.2.	Podejmowanie działań o charakterze profilaktyczno - edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców	Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców (prelekcje, pogadanki, warsztaty) mających na celu wzmocnienie umiejętności wychowawczych w obszarze profilaktyki i budowania właściwych relacji z dziećmi oraz uświadomienie o zagrożeniach związanych z uzależnieniami i przemocą	liczba działań- 3 liczba osób- 50	Pełnomocnik szkoły	I-XII 2020
3.3.	Szkolenie kadr pracujących z dziećmi i młodzieżą zagrożoną zjawiskiem alkoholizmu i przemocy	Organizacja i finansowanie szkoleń/ warsztatów dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą zagrożoną zjawiskiem alkoholizmu i przemocy (nauczyciele, pedagodzy, opiekunowie zajęć opiekuńczo - wychowawcze)	liczba szkoleń- 1 liczba osób- 10	Pełnomocnik OPS szkoły	I-XII 2020
3.4.	Wspieranie działań środowiskowych polegających na organizowaniu lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze rozrywkowym, sportowym, kulturalnym dla dzieci i młodzieży w celu zagospodarowania czasu wolnego	Współorganizacja imprez integracyjno - profilaktycznych w środowisku lokalnym o charakterze rozrywkowym, sportowym, rekreacyjnym skierowanych do dzieci i młodzieży (konkursy, turnieje, zajęcia pozalekcyjne, imprezy środowiskowe) wraz z dofinansowaniem zakupu np.: nagród, artykułów spożywczych, materiałów informacyjno-edukacyjnych, itp.	liczba osób – 100 liczba działań- 5	Pełnomocnik OPS szkoły rady sołeckie	I-XII 2020
3.5.	Tworzenie dzieciom i młodzieży dostępu do trzeźwego i zdrowego stylu życia, a w szczególności dostępu do miejsc uprawiania sportu, muzyki, zabawy i wypoczynku, między innymi poprzez organizowanie bezpiecznych placów zabaw	Stworzenie mieszkańcom gminy miejsc sportowo - rekreacyjnych dających możliwość promowania zdrowego stylu życia oraz zapewniających alternatywne formy spędzania czasu wolnego	Liczba inicjatyw- 1 Liczba osób- 418	Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie	I-XII 2020
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych				
4.1.	Współpraca z Grupą AA „REUNION” w Nowym Mieście Lubawskim i innymi grupami wsparcia działającymi na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych	Wspieranie działania grupy abstynenckiej AA „REUNION” poprzez zapewnienie miejsca spotkań oraz innych działań na rzecz członków grupy i ich rodzin. Współpraca z innymi grupami wsparcia działającymi na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych	liczba osób –10 liczba działań- 2	GKRPA w Mszanowie Pełnomocnik	I-XII 2020
4.2	Finansowanie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie	Wynagrodzenie członków Komisji w formie ryczałtu przysługującego za udział w posiedzeniu komisji lub w kontrolach placówek handlowych	listy obecności-13 liczba protokołów- 13	GKRPA w Mszanowie,	I-XII 2020

		potwierdzonych faktycznym udziałem w danej czynności w wysokości: Przewodniczący- 120zł; Zastępca Przewodniczącego- 120zł; Członek – 110 zł			
5.	Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców				
5.1.	Działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez współpracę z Komendą Powiatową Policji w zakresie przekazywanie informacji o nietrzeźwych uczestnikach ruchu drogowego	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie przeprowadzania rozmów informacyjno-uświadamiających z osobami ruchu drogowego zatrzymanymi pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie w stosunku do nich stosownych działań m.in. motywujących do leczenia odwykowego lub do jego zobowiązania	liczba osób- 5	GKRPA w Mszanowie,	I-XII 2020
5.2.	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w środowisku lokalnym w celu przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców skierowanych do świadków zdarzeń	Nawiązanie współpracy z Policją w celu przeprowadzenie na terenie szkół spotkań profilaktyczno - informacyjnych poświęconych bezpieczeństwu komunikacyjnemu ze szczególnym uwzględnieniem wypracowania właściwych zachowań i postaw wobec osób i sytuacji z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego	liczba działań- 2 liczba osób- 50	Pełnomocnik	I-XII 2020
5.3.	Prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych w stosunku do przyszłych kierowców	Nawiązanie współpracy z ośrodkami szkolenia kierowców z terenu gminy w celu przeprowadzenia spotkań informacyjnych na temat zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu przez uczestników ruchu drogowego	liczba instytucji- 2 liczba osób- 20	Pełnomocnik	I-XII 2020
6.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego				
6.1.	Wspieranie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli sklepów lub lokali gastronomicznych w których prowadzony jest sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad ustalonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Liczba działań- 1 Liczba osób- 10	GKRPA w Mszanowie Pełnomocnik	I-XII 2020
6.2.	Kontrola przestrzegania zasad sprzedaży i zakazu reklamy napojów alkoholowych na terenie placówek handlowych z terenu gminy Nowe Miasto Lubawskie oraz działania kontrolno - interwencyjne mających na celu ograniczenie dostępności	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie przeprowadzenia kontroli w punktach prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy w zakresie przestrzegania zasad sprzedaży na podstawie wydanych upoważnień oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów	liczba kontroli- 3 wydane upoważnienie -3 protokół z kontroli- 3 lista obecności – 1	GKRPA w Mszanowie,	I-XII 2020

	napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim	określonych w art.13 ¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Występowanie do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego			
6.3	Opiniowanie wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie opiniowania wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży zgodnie z Uchwałą Nr XLIII/331/2018 Rady Gminy Nowe Miasto Lubawskie z dnia 11 lipca 2018r. oraz ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	liczba opinii- 2	GKRPA w Mszanowie,	I-XII 2020

V. Informacje dotyczące realizacji programu

1. **Realizacja:** Program jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie, a w zakresie realizacji zadania III działania 3.5 przez Urząd Gminy w Nowym Mieście Lubawskim. W celu realizacji Programu powołany jest Pełnomocnik Wójta ds. realizacji działań związanych z profilaktyki i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

2. Partnerami w realizacji zadań przyjętych w programie są:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie (GKRPA)
- gminne placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Nowym Mieście Lubawskim,
- Gminne Centrum Kultury w Mszanowie,
- Poradnia Terapii Uzależnień w Nowym Mieście Lubawskim (PTUiW w NML) oraz inne placówki leczenia odwykowego,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Mieście Lubawskim
- organizacje pozarządowe, rady sołeckie i inne organizacje

3. **Finansowanie programu:** źródłem finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020 są środki własne gminy będące w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie oraz Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie na realizację zadań przeciwdziałania alkoholizmowi zgodnie z art. 18² Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

V. Efekty i rezultaty Programu

1. Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i dotkniętych przemocą domową.

2. Zwiększenie dostępności do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom z problemami uzależnienia po alkoholu i dotkniętych przemocą domową.

3. Rozwój profilaktycznej działalności informatycznej, edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wśród dzieci i młodzieży oraz rodzin.

4. Podniesienie kwalifikacji oraz wiedzy w zakresie problemu uzależnień i przemocy domowej osób pracujących z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi oraz zagrożonymi.

5. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy domowej.

VII. Monitoring i ewaluacja Programu

W celu zapewnienia prawidłowego wykonywania Programu prowadzony będzie systematyczny monitoring określonych przez program działań. Poprzez monitoring możliwe będzie obserwowanie poszczególnych działań, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację programu oraz zgodność założonych celów z osiąganymi efektami.

Program będzie podlegał ewaluacji półrocznej oraz końcowej prowadzonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu. Proces ten będzie przeprowadzany na podstawie zbierania przez Pełnomocnika danych z poszczególnych działań, a następnie ich analizę i ocenę stopnia realizacji programu w formie pisemnego sprawozdania. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność prowadzonych działań w oparciu o założone wskaźniki.

Wskaźniki ewaluacji to:

- a) liczba partnerów;
- b) liczba spotkań komisji;
- c) liczba sporządzonych protokołów;
- d) liczba osób objętych działaniami motywacyjnymi;
- e) liczba osób objętych poradnictwem;
- f) liczba udzielonych porad;
- g) liczba rozpropagowanych materiałów profilaktycznych;
- h) liczba programów profilaktycznych;
- i) liczba osób korzystających z programów profilaktycznych;
- j) liczba przeprowadzonych kampanii, festynów, imprez;
- k) liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi i informacyjno- edukacyjnymi;
- l) liczba współpracujących specjalistów i instytucji; organizacji;
- m) liczba szkoleń;
- n) liczba osób uczestniczących w szkoleniach;

Ocenie podlegać będzie:

- a) skuteczność poszczególnych działań,
- b) stopień realizacji celów operacyjnych,
- c) badane wskaźniki.